

LEHMIKEITAAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAAVA, VASTINERAPORTTI OAS:STA SAATUUN PALAUTTEeseen

Projekti **Lehmikeitaan tuulivoimahankkeen OYK**
 Projekti nro **1510071439**
 Asiakirjatyyppi **Vastineraportti**
 Päivämäärä **24.8.2026**

SISÄLTÖ

1.	Lausunnot	2
1.1	Fingrid Oyj 26.5.2023	2
1.2	Fintraffic 25.5.2023	2
1.3	Luke 8.5.2023	2
1.4	Metsähallitus 2.6.2023	3
1.5	Puolustusvoimat, 2. Logistiikkarykmentti	4
1.6	Etelä-Pohjanmaan museo 26.5.2023	4
1.7	Telia Finland Oyj 28.4.2023	5
1.8	Digita Oy, 24.5.2023	5
1.9	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, 26.5.2023	6
1.10	Ilmatieteenlaitos, 23.5.2023	7
1.11	Etelä-Pohjanmaan liitto 26.5.2023	8
1.12	Erillisverkot 27.6.2023	14
2.	Mielipiteet	15
2.1	Mielipide 23.5.2023	15
2.2	Mielipide 23.5.2023	15
2.3	Mielipide 26.5.2023	15

1. Lausunnot

1.1 Fingrid Oyj 26.5.2023

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Liittymisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset.

Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti

Fingrid Oyj:llä ei ole kommentoitavaa tässä vaiheessa hankkeen arviointiohjelmasta eikä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi

1.2 Fintraffic 25.5.2023

Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 § mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien kanssa sovittuja lausuntoperiaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS -muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta osoitteesta

Lentoesteet paikkatietoaineistona | Fintraffic

Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelleen mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Fintrafficin lentoesteet paikkatietoaineistoa käytetään hyväksi kaavasunnittelun yhteydessä. Lentoesteluprosessi on muuttunut 1.9.2025 alkaen ilmailulain muutosten myötä.

1.3 Luke 8.5.2023

Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

1.4 Metsähallitus 2.6.2023

Metsähallitus on tutustunut Lehmikeitaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

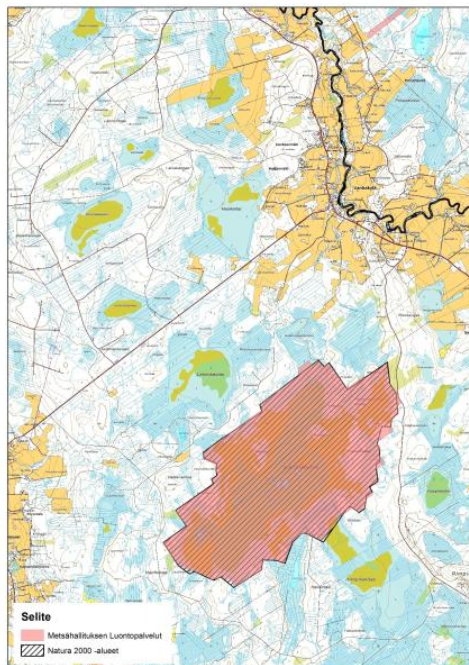
Suunnittelualue rajautuu Metsähallituksen hallinnoimaan Hanhikeitaan Natura -alueeseen (FI0800026, SAC/SPA). Natura-alueen ulkopuolelle hankealueen rajan välittömään läheisyyteen sijoittuu Metsähallituksen suojeluun varattu kiinteistö 151-405-5-124. Metsähallituksen hallinnoimat alueet tuulivoimahankkeen läheisyydessä on esitetty karttaliitteessä. Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsevista Metsähallituksen suojeluun varatuista kiinteistöistä Natura-alueilla ja niiden ulkopuolella tullaan perustamaan lakisääteisiä luonnonsuojelualueita, jolloin niillä pätevät luonnon-suojelulain rauhoitusmääräykset.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman sivulla 8 todetaan, että koko suunnittelualue sijoittuu Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksen mukaiselle luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle. Todellisuudessa suunnittelualue sijoittuu maakuntakaavaluonnoksen mukaiselle luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeälle alueelle osittain.

Sivulla 11 esitettyyn läheisten tuulivoimahankkeiden karttaan tulisi päivittää Kolmihaaran tuulivoimahankkeen ajantasainen hankealue. Nyt esitetty Kolmihaaran suuntaa antava sijainti on merkitty alueella, joka on kooltaan pienempi, kuin Lehmikeitaan suunnittelualue. Todellisuudessa Kolmihaaran hankkeen koko on 6600 ha, eli 7,5 kertaa suurempi kuin Lehmikeitaan alue. Esittämällä kartalla Kolmihaaran hankealue näin pienenä tulee vaikutelma siitä, että lähialueesta pienempi osa olisi tuulivoimasuunnittelun alla.

Metsähallitus huomauttaa, että ympäristövaikutusten arviointi tulee tehdä huolellisesti käyttäen oikeita menetelmiä ja yhteisvaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityishuomiota.

Liite 1. Metsähallituksen hallinnoimat kiinteistöt.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Kaavan suunnittelussa huomioidaan Metsähallituksen hallinnoimat kiinteistöt sekä Hanhikeitaan Natura-alue. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan päivitetään osayleiskaavan valmisteluvaiheessa.

1.5 Puolustusvoimat, 2. Logistiikkarykmentti

Yleistä Puolustusvoimien lausunnoista tuulivoimahankkeessa

Puolustusvoimat antaa erilliset lausunnot alueidenkäytön suunnittelusta ja tuulivoimahankkeen lopullisesta hyväksyttävyydestä. Logistiikkarykmentit antavat Puolustusvoimien lausunnot kaavoista sekä ympäristövaikutusten arvioinnista. Pääesikunnan operatiivinen osasto (PEOPOS) antaa tuulivoimatoimijoille Puolustusvoimien lausunnot sensorivaikutusten tarkemmasta selvittämistarpeesta ja tuulivoimahankkeiden hyväksyttävyydestä

Puolustusvoimien lausunto osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Puolustusvoimat on osallinen ja lausuu kaavahankkeen eri vaiheissa. Alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuksen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain 4a § perusteella. Maanpuolustuksen tarpeet tulee huomioida myös osana terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta.

Merkittävän ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän suorittamiselle (Laki puolustusvoimista 551/2007 ja aluevalvontalaki 755/2000). Tuulivoimaloiden vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan arvioidaan perustuen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslauseen.

Hankkeelle tulee saada ajantasaisiin hanketietoihin perustuva, myönteinen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslause ennen kaavan hyväksymistä. Pääesikunnalta tulee saada uusi lausunto hyväksyttävyydestä ja selvitystarpeista, jos hankkeessa toteutettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyytyslauseen mukaisista tiedoista. Edellä mainittua pienemmistä muutoksista pyydetään tiedottamaan Pääesikunnan operatiivista osastoa.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Vaikutukset puolustusvoimien toimintaan arvioidaan osayleiskaavaselostuksessa. Hankkeelle haetaan lausunto ennen osayleiskaavan hyväksymiskäsittelyä.

1.6 Etelä-Pohjanmaan museo 26.5.2023

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tuodaan esiin, että hankkeen YVA-menettelyssä tehdään hankealueen ja sähkönsiirtovaihtoehtojen arkeologinen inventointi sekä maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, havainnekuvia ja näkyvyysanalyysijä kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointia varten. Alueellinen vastuumuseo kiinnittää kaavoituksen edetessä huomiota selvitysten riittävyyteen ja mahdollisten arkeologisen kulttuuriperinnön kohteiden huomioimiseen kaavassa, sekä ottaa kantaa hankkeen vaikutuksiin kulttuuriympäristöön ja maisemaan.

Seinäjoen museot huomioidaan kaavan osallisten viranomaisten joukossa nimellä Etelä-Pohjanmaan museo.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

1.7 Telia Finland Oyj 28.4.2023

Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa voimaloiden sijoituksista, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).

Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Hanketoimija huomioi Telian kaapelit hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteuttaa tarpeen tullen vaarajänniteselvityksen.

1.8 Digita Oy, 24.5.2023

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksensä lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden root-toreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viran-omaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetyksensä jälkeen rakennetut tuulivoimapaistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Vastine: Lausunto merkitään lausunto tiedoksi.

Osayleiskaavan mukaisen tuulivoimahankkeen vaikutuksia Radio- ja tv-verkolle arvioidaan Lehmi-keitaan tuulivoimahankkeen meneillään olevan ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä.

Mahdolliset vaikutukset TV- ja radiolähetyksiin ja muihin tietoliikenneyhteyksiin huomioidaan. Tuulivoimahankkevastaava käy vuoropuhelua ja neuvotteluyhteyttä radiojärjestelmien käyttäjien kanssa.

Viestintäyhteyksiin kohdistuvien vaikutusten selvittämiseksi alueella tullaan toteuttamaan signaalin nykytilamittaukset ennen tuulivoimapaiston rakentamista ja mahdollisten vaikutusten vertailumittaukset puiston rakentamisen jälkeen. Isojoen kunnan tuulivoimaohjeiden mukaan TV- ja radioyhteyksien toimivuus tarkistetaan ennen tuulivoimaloiden rakentamista sekä uudelleen niiden valmistuttua. Mikäli yhteyksien laatu heikkenee voimaloiden käyttöönoton seurauksena, hankkeen kehittäjä vastaa tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

1.9 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, 26.5.2023

Alueidenkäyttö

Alueella on voimassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavat. Voimassa olevassa maakuntakaavassa (2040) alue rajautuu tuulivoimatuotannon ja Hanhikeitaan luonnonsuojelualueen väliin. Voimassa olevassa maakuntakaavassa aluetta ei ole osoitettu tuulivoimatuotantoon. Alue sijaitsee osittain vireillä olevan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan (2050) tuulivoimatuotannon alueella. Lisäksi

koko suunnittelualue sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen rajauksen sisälle. Hankkeessa on esitetty kaksi vaihtoehtoa: VE1, joka on suurelta osin vireillä olevan maakuntakaavan mukainen sekä VE2, jossa osa tuulivoimaloista sijaitsee vireillä olevassa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimatuotannon alueen ulkopuolella. ELY-keskus toteaa, että Lehmikeitaan osayleiskaavan tulee olla joko tulevan maakuntakaavaehdotuksen tai mikäli aluerajauksesta on ehdotusvaiheessa valitettu lainvoimaisen maakuntakaavan mukainen.

Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Isojokilaakson kulttuurimaisema, Villamo-Dagsmark sekä Kärjenkosken esihistorialliset alueet) sijaitsevat 1,4 kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Lisäksi hieman kauempana sijaitsee useita muita maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä on useita tuulivoimatuotannon alueita jo tuotannossa, rakenteilla tai vireillä. Nämä hankkeet on oltava mukana maisemavaikutusten arvioinnissa ja näkymäalueanalyysissä tuulivoimaloiden korkeudet tulee perustua kaavojen sallimiin maksimikorkeuksiin. Ylipäättään hankkeessa on tärkeää arvioida yhteisvaikutukset muiden jo toteutuneiden ja tiedossa olevien hankkeiden kanssa.

Luonnonympäristö

Hankealueen läheisyydessä sijaitsee Hanhikeitaan (SAC, SPA), Lapväärtin jokilaakson (SAC; etäisyys 2,2 km) ja Lassinharjun (SAC; etäisyys 7 km) Natura-alueet. Myös yksityisiä suojelualueita sijaitsee lähialueilla. Ristikankaan harjunsuojelualue (HSO100089) sijaitsee hankealueen itäpuolella noin 1 kilometrin etäisyydellä.

Hankealueen ja suunnitellun voimalinjan lähialueilla sijaitsevien luonnonsuojelualueiden osalta tulee arvioida hankkeen mahdolliset vaikutukset alueiden suojeluperusteisiin. Hanhikeitaan Natura-alue (SAC, SPA) sijaitsee hankealueen välittömässä läheisyydessä hankealueen eteläpuolella, suoalueen arvokkaimmat osat ovat luonnontilaisia ja alue on myös linnustollisesti arvokas. Hanhikeitaan Natura-alueesta tulee tehdä Natura-arviointi. Tässä tulee huomioida myös Natura-alueen ulkopuolelle rajautuva suojeltu osa ja muiden maankäyttöä muuttavien hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti linnuston näkökulmasta.

Hankealueella sijaitseva Lehmikeitaan suoalue sisältyy Etelä-Pohjanmaan suoselvitykseen (2013). Lehmikeitaan suo on keidassuo, jossa on kilpikkeitä ja viettokeitaan piirteitä. Koko suon pinta-ala on 308 hehtaaria, josta ojittamatonta alaa on 88,6 hehtaaria. Alue on myös tunnistettu potentiaalliseksi soidensuojelualueeksi. Tuulivoimaloita ei tule sijoittaa suoalueelle ja Lehmikeitaan suo tulee huomioida osana vaikutustenarviointia.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Osayleiskaavan suunnittelussa otetaan huomioon voimassa ja vireillä olevat maakuntakaavat, ja kaavaratkaisu laaditaan siten, että se on voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteiden mukainen eikä estä niiden toteutumista. Suunnitteluprosessin aikana tunnistetaan mm. vaikutusalueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä arvioidaan niihin kohdistuvia vaikutuksia. Lisäksi kaavaselostuksessa tarkastellaan kaavaratkaisun yhteisvaikutuksia muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa.

Vaikutusten arvioinnissa ja kaavan jatkosuunnittelussa huomioidaan Natura-alueiden suojeluperusteet. Lisäksi huomioidaan suunnittelualueelle sijoittuva Lehmikeitaan suo-alue, jota koskevat suojeluarvot turvataan siten, ettei suolle sijoiteta tuulivoimaloiden alueita.

1.10 Ilmatieteenlaitos, 23.5.2023

Ilmatieteen laitos on perehtynyt suunnitelmaan ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Lehmikeitaan tuulivoimapuistohankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

1.11 Etelä-Pohjanmaan liitto 26.5.2023

Lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan liitto antaa seuraavaa:

Etelä-Pohjanmaan liitto antaa samansisältöisen lausunnon hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Etelä-Pohjanmaan voimassa olevat maakuntakaavat

Hankealueen vaikutusalueella sijaitsevia voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöjä on tuotu esiin YVA-ohjelmassa. Lista tulee täydentää hankealueelle sijoittuvat Lauhanvuoren matkailun vetovoima-alue ja Suupohjan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, hankealueen vaikutusalueella sijaitsevat Hanhikeitaan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue ja Karijoki-Isojoki jokilaakson maaseudun kehittämisen kohdealue, sekä sähkönsiirtoreitille sijoittuva kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (Kärjenkosken esihistorialliset alueet). Hankkeen vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä voimassa olevan maakuntakaavan merkintöjä ovat etenkin maisemiin ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, luontoympäristöön ja matkailuun liittyvät merkinnät. YVA-selostuksessa on arvioitava hankkeen toteuttamisen vaikutuksia maakuntakaavassa osoitettuihin merkintöihin ja niille annettuihin suunnittelumääräyksiin, sekä maakuntakaavan toteutumiseen.

Seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävät alueidenkäyttökysymykset tulee lähtökohtaisesti tutkia ja ratkaista maakuntakaavassa. Etelä-Pohjanmaalla on voimassa Ympäristöministeriön 31.10.2016 hyväksymä tuulivoimaloiden alueita ohjaava vaihemaakuntakaava, jossa osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä vähintään 10 voimalaitosyksikön keskitettyyn rakentamiseen soveltuvia tuulivoima-alueita. Tätä pienempien alueiden suunnittelua voidaan vaihemaakuntakaavan I kaavaselostuksen mukaan toteuttaa kuntakohtaisella kaavoituksella. Vaihemaakuntakaavassa I osoitetaan 23 seudullisesti merkittävää tuulivoimaloiden aluetta. Lehmikeitaan aluetta ei ole osoitettu vaihemaakuntakaavassa. Hankkeessa suunnitellaan enintään 15 tuulivoimalan rakentamista. Jos lainvoimaisessa maakuntakaavassa on osoitettu tuulivoima-alueet, ei vaikutuksiltaan seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävää tuulivoima-aluetta voida osoittaa kuntakaavassa muille alueille. Hankkeessa esitetyt vaihtoehdot eivät siten ole voimassa olevan maakuntakaavan mukaisia. YVA-ohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan tavoitteena on, että osayleiskaava hyväksyttäisiin vuoden 2024 loppupuolella. Aikataulu on hyvin sovitettavissa yhteen maakuntakaavan uudistamisen kanssa, jossa tavoitteena on saada kaava hyväksyttyä vuoden 2024 aikana. Etelä-Pohjanmaan liitto tuo esiin, että osayleiskaavaa ei tulisi viedä hyväksymiskäsittelyyn ennen päivitettävänä olevan maakuntakaavan vahvistamista (mikäli Lehmikeitaan alueelle osoitetaan maakuntakaavan päivityksessä tuulivoimaloiden alue, ks. lausunnon seuraava kappale). Hankkeen jatkovalmistelussa tulee seurata parhaillaan päivitettävänä olevan maakuntakaavan edistymistä ja kaavaratkaisuja mm. tuulivoimaloiden seudullisuuden rajan ja osoitettavien tuulivoimaloiden alueiden osalta.

Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja YVA-selostuksessa on tuotava esiin lausunnossa esitetty maakuntakaavan ohjausvaikutus tuulivoimatuotannon suunnittelussa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa ollaan parhaillaan päivittämässä. Tuulivoima ja sähkönsiirto ovat keskeisiä päivityksen alla olevia teemoja. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n kaavaluonnos on ollut nähtävillä 1.2.- 10.3.2023. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 23.5.2023 kaavaluonnoksesta saatuihin palautteisiin annetut yleisvastineet. Maakuntakaavan uudistamisen sivusto: <https://eplitto.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavan-uudistaminen/>.

Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään hankealueelle useita muutoksia voimassa olevaan maakuntakaavaan nähden, ja nämä on tuotu hyvin esiin YVA-ohjelmassa. Kuvaukseen tulee täydentää hankkeen vaikutusalueelle, lähimmillään alle 2 kilometrin etäisyydelle hankealueesta kaavaluonnoksessa sijoittuvat maakunnallisesti arvokkaat Siirtoonjoen kulttuurimaisemat (Vesijärvi-Kärjenkoski) ja Isojoki- Lapväärtinjokilaakson kulttuurimaisemat sekä maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Vanhakyläntien nauhatie. Lisäksi YVA-selostukseen tulee täydentää sähkönsiirtoreittivaihtoehdon kohdalle ja vaikutusalueelle sijoittuvat maakuntakaavaluonnoksen merkinnät (Kärjenkoski A tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue,

Siirtoonjoen kulttuurimaisemat (Vesijärvi-Kärjenkoski) maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Kristinestad-Ulvila voimajohto, Arkkukallion energiahuollon alue).

Tuulivoimahankkeen (ml. sähkönsiirto) vaikutuksia päivitettävänä olevan maakuntakaavan merkitöihin ja niiden suunnittelumääräyksiin on YVA-selostuksessa arvioitava vähintäänkin vaikutusten kannalta keskeisempien merkintöjen osalta.

Maakunnan uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita on selvitetty maakuntakaavan tausta-aineistoksi laaditussa Etelä- Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä (2021) (<https://eplitto.fi/maakuntakaavan-selvitykset/>).

Lehmikeitaan hankealue sijoittuu osin samalle alueelle selvityksessä tunnistetun potentiaalisen uuden tuulivoima- alueen kanssa (selvitysalue 20) ja alueelle on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa tuulivoimaloiden alueen merkintä (nimellä Lakiakangas). Lehmikeitaan hankkeen raja- aus on etenkin koillisosasta maakuntakaavaluonnoksen rajausta laajempi ja myös hankkeessa alustavasti suunnitellut voimalasijainnit sijoittuvat osin maakuntakaavaluonnoksen rajauksen ulkopuolelle. Maakuntakaavaluonnoksen rajaukseen on vaikuttanut erityisesti etäisyys vakituiseen ja loma- asutukseen sekä tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnin tulos. Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksessä uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita on kartoitettu käyttäen 1,5 kilometrin etäisyysvyöhykettä vakituiseen ja loma-asutukseen, mutta maakuntakaavassa ei määritellä kilometrimääräistä rajaa tuulivoimaloiden alueiden ja asutuksen väliin. YVA- ohjelman mukaan ”Lähin pysyvän asutuksen pihapiiri sijaitsee noin 0,6 kilometrin etäisyydellä hankealueen rajasta Kärjenkoskentien varrella. Suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat lähimmillään 1,5 kilometrin etäisyydellä pysyvän asutuksen pihapiireistä. Lähimmät loma-asutuksen pihapiirit sijaitsevat hankealueen länsipuolella Kankaanpäänkulman alueella noin 1,6 kilometrin etäisyydellä”. Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava, että vakituiseen ja loma-asutukseen aiheutuvat melu- ja välkevaikutukset eivät ylitä annettuja ohjearvoja.

Pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvityksen mukaan selvitysalue 20 soveltuu pääsääntöisesti hyvin tuulivoiman jatkosuunnitteluun. Tuulivoimaselvityksen lisäksi maakuntaliitto on tilannut selvityksiä liittyen tuulivoiman maisemavaikutuksiin, Natura 2000 -alueisiin kohdistuviin vaikutuksiin, sähkönsiirtoon, metsäpeurojen laidunnus- ja vaellusalueisiin, susiin sekä maa- ja merikotka sekä sääksipopulaatioihin. Selvitysten mukaan tuulivoimaloiden alueella (selvitysalue 20) tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimaloiden vaikutukseen maisemaan, linnustoon ja metsäpeuran elinympäristöön sekä yhteisvaikutuksiin alueen muiden hankkeiden kanssa. Maakuntakaavan taustaselvityksiä tulee soveltuvilta osin hyödyntää hankkeen jatkosuunnittelussa huomioiden kuitenkin, että maakuntakaavaselvitykset on laadittu hieman eri aluerajauksella kuin hankealue.

Maakuntakaavaluonnoksessa tuulivoimaloiden alueille annetaan suunnittelumääräys: Tuulivoimaloiden alueen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen ja käytön aikaiset vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin ja liikennejärjestelyihin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, pohjavesiin ja luontoarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita alueella pesivään, aluetta säännöllisesti käyttävään ja alueen yli muuttavaan linnustoon, sekä huomioida Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi on otettava huomioon tuulivoimatuotannon yhteisvaikutukset. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata lentoliikenteen ja puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä, valvontasensoreista ja radioyhteyksien turvaamisesta, johtuvat rajoitteet. Tuulivoimaloiden alueen liittämässä sähköverkkoon on ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään olemassa olevia johtokäytäviä. Lisäksi Lakiakankaan tuulivoimaloiden alueelle (tuulivoimaloiden alue 20) annetaan kaavaluonnoksessa aluekohtainen suunnittelumääräys: Tuulivoimaloiden alueen 20 (Lakiakangas) yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviereihin, sekä ottaa huomioon Lapväärtinjokeen ja Isojokeen kohdistuvat vesistövaikutukset.

Tuulivoimaloiden kehitys on ollut nopeaa ja nykyiset kooltaan ja teholtaan suuremmat voimalat tarvitsevat laajempia tuulenottoalueita kuin aikaisemmin, esimerkiksi Etelä- Pohjanmaan vaihe- maakuntakaava I:n laatimisen aikaan. Voimalakehityksen johdosta maakuntakaavan seudullisuuden rajaa on maakuntakaavan uudistamisen yhteydessä päivitetty. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetään seudullisuuden rajan asettamista vähintään 7 voimalaan. Maakuntahallitus on kokouksessaan 23.5.2023 hyväksynyt kaavaluonnoksen palautteisiin annetun yleisvastineen, jossa linjataan seudullisuuden rajan säilyttäminen seitsemässä voimalassa myös kaavan jatkovalmistelussa. Lehmiikeitaan hankkeen vaihtoehdot (15 tai 11 voimalaa) ylittävät seudullisuuden rajan ja esitettyjen hankevaihtoehtojen toteuttaminen vaatii myös päivitettävänä olevan maakuntakaavan linjausten mukaisesti maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueen merkinnän.

Hankkeessa suunniteltuja voimalasijainteja sijoittuu maakuntakaavaluonnoksessa osoitetun tuulivoimaloiden alueen ulkopuolelle. Liiton näkemyksen mukaan hankkeessa tulee tarkastella myös maakuntakaavan mukaista vaihtoehtoa. Kaavan ollessa päivityksen alla ja seudullisuuden rajan muuttuessa tulisi yhden hankevaihtoehdon vastata maakuntakaavaluonnoksen mukaista tuulivoimaloiden alueen rajausta tai poiketa suunniteltujen voimalasijaintien osalta siitä vain vähäisesti. Maakuntakaavan mukaisen vaihtoehdon avulla voidaan tarkastella eri vaihtoehtojen eroja suhteessa maakuntakaavan merkintöihin ja kaavan toteutumiseen. Vaihtoehtotarkastelussa voidaan pitää mukana myös maakuntakaavasta poikkeavia vaihtoehtoja, koska tarkemmissa selvityksissä ja hankkeessa suunnitelluilla voimalasijainneilla ja -korkeuksilla sekä voimaloiden määrillä voidaan tehdä tarkempia selvityksiä eri vaihtoehtojen vaikutuksista. Tuulivoima-alueiden osalta maakuntakaavan jatkovalmistelussa voidaan hyödyntää myös hankkeissa tehtyjä vaikutusten arviointeja.

Sähkönsiirto

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksessa on annettu yleinen sähkönsiirtoon liittyvä suunnittelumääräys, joka tulee täydentää YVA-selostukseen: sähkönsiirtolinjojen toteutuksessa on huomioitava vaikutukset kulttuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokkaisiin alueisiin sekä virkistys-, luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueisiin. Sähkönsiirtolinjat tulee toteuttaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta mahdollisimman vähäisin vaikutuksin. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala- ja aurinkovoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan liitto on kannanotossaan (1.12.2022, <https://epliitto.fi/tiedotteet/kannanotto-sahkon-siirtolinjojen-haittavaikutuksien-vahentamiseksi/>) katsonut, että tuulivoiman johdosta kasvaneen sähkönsiirron oikeudenmukainen toteuttaminen

vaatii uusi lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Liitto on esittänyt, että asianomaiset ministeriöt ryhtyvät talousmetsien ja metsäekosysteemien hävittämisen sekä maanomistajien etujen suojaamiseksi välittömästi siten, että uusien suurjännitelinjojen rakentaminen uusiin maastokäytäviin on viimeisin toteuttamisvaihtoehto, peltoalueella suurjännitevoimajohtojen toteuttaminen tapahtuu yksinomaan ns. peltopylvästyypeillä ja maanomistajille maksettavien korvausten korvausperusteiden uudelleenmäärittelytyö aloitetaan.

Sähkön siirron osalta YVA-ohjelmassa tuodaan esiin vain yksi vaihtoehto, ja lisäksi ohjelmassa mainitaan mahdollisuudesta hyödyntää suunnitteilla olevan Surmankeitaan hankkeen kanssa yhteistä johtokäytävää. YVA-ohjelman mukaan tarkemmat sähkön siirron ratkaisut selviävät suunnittelun edetessä. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa tulee ensisijaisesti edistää tuulivoimahankkeiden yhteiseen johtokäytävään sijoittuvaa voimajohtovaihtoehtoa ja tarkastella vaihtoehtona myös sähkön siirtämistä Arkkukallion asemalle maakaapelein.

Maisemat ja rakennettu kulttuuriympäristö

YVA-ohjelmassa on esitetty hankkeen sijoittuminen suhteessa voimassa olevan maakuntakaavan kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeisiin alueisiin. Maakuntaliitto on laatinut maakuntakaavan taustalle inventoinnit maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja tärkeistä kulttuuriympäristön kohteista. Inventoinnit ovat toimineet lähtöaineistona Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssa osoitetuille maisema- ja kulttuuriympäristöjen merkinnöille. Hankkeen jatkosuunnittelussa on huomioitava uusimmat inventointitiedot, joihin liittyvät selvitykset on liiton kotisivuilla (<https://epliiitto.fi/maakuntakaavan-selvitykset/>) ja joihin liittyvät paikkatietoaineistot saa maakuntaliitosta.

Maakuntakaavan taustalle laaditussa Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvityksessä (https://epliiitto.fi/wp-content/uploads/2023/02/B_110_Etela_Pohjanmaan_tuulivoima_alueiden_maisemavaikutukset_FCG_2_023_korjattu03022023.pdf) tuulivoima-alueet on luokiteltu suuntaa-antavasti maisemavaikutusten merkittävyyden perusteella. Lehmikeitaan hankealue sijoittuu selvityksen alueelle 20, joka kuuluu luokkaan ”tuulivoima-alueet, joiden arvioitujen maisemavaikutusten merkittävyys on kohtalainen ja maiseman tärkeitä ominaispiirteitä jonkin verran heikentävä”. Hankkeen jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota arvokkaisiin maisemiin ja rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin, sekä alueen lukuisten tuulivoimahankkeiden yhteisiin maisemavaikutuksiin asuin- ja loma-asuinalueille. Hankkeessa suunniteltuja voimalasijainteja ja -korkeuksia on tarvittaessa muutettava, jotta hankkeen merkittävät kielteiset vaikutukset voidaan välttää.

YVA-ohjelman kuvausta maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarkastelualueista on täsmennettävä. Ehdotuksessa vaikutusalueen rajauksesta (kpl 7.6) tuodaan esiin, että ”lähimaisema-alue ulottuu useimmiten noin 2–3 kilometrin päähän. Kaukomaisema-alue ajatellaan olevan yli kuuden kilometrin päähän...”. Vaikutusten arviointimenetelmän kuvauksessa (kpl 17.2) esitetään, että ”yleisen käsityksen mukaan vielä 5–7 km etäisyydellä maisemavaikutus voi olla dominoiva ja tätä suuremmilla etäisyyksillä voimaloiden hallitsevuus vähitellen vähenee ... Tässä hankkeessa maisemallisten kokonaisuuksien yleispiirteinen vaikutustarkastelu on rajattu ulottumaan noin 25 kilometrin säteelle hankealueesta. Kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan noin 15 kilometrin tarkastelualueella ja tältä alueelta tarkastellaan valtakunnallisiin ja maakunnallisiin arvoihin kohdistuvat vaikutukset”. Kuvauksista ei saa tarkkaa käsitystä siitä, jaetaanko vaikutusten arviointi hankkeessa lähi- ja kaukomaisema-alueiden arviointiin ja tehdäänkö arviointi samoilla kriteereillä. YVA-ohjelmassa ei myöskään tuoda esiin, miten monta havainnekuvaa hankkeessa aiotaan laatia.

Luontoympäristö

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n valmisteluaineiston mukaisille tuulivoima-alueille on tehty Natura-arvioinnin tarveharkinta osana pohjalaismaakuntien tuulivoimaselvitystä (<https://epliiitto.fi/maakuntakaavan-selvitykset/>). Tarveharkinnan johtopäätöksenä todetaan, että selvitysalueelle 20, joka sijaitsee osin samalla rajauksella kuin Lehmikeitaan hankealue, on suositeltavaa tehdä luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi. Natura- arviointi ja siihen liittyvä muuttolinnuston törmäys- ja populaatiomallinnus on valmistunut keväällä 2023 ja on parhailaan kuultavana luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti (<https://epliiitto.fi/natura-arvioinnin-kuuleminen/>).

Natura-arvioinnin tuloksena maakuntakaavan valmisteluvaiheen mukaiselle tuulivoima-alueelle (selvitysalue 20) esitetään rajausmuutoksia perustuen reuna- ja pintavesivaikutuksiin sekä useiden lintulajien törmäys-, este- ja häiriövaikutusten lieventämiseksi ja liito-oravan huomioimiseksi. Natura-arvioinnin yhteenveto ja tuulivoima- alueiden tunnistetut vaikutukset Hanhikeitaan Natura-alueeseen: ”Etäisyyden ja valuma-alueetarkastelun perusteella luontotyypeihin ja liito-oravaan ei arvioida aiheutuvan tuulivoimahankkeista suoria tai epäsuoria haitallisia vaikutuksia lievennystoimenpiteet huomioiden. Suojeluperusteina olevista lajeista kohtalaisia vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan metsähanhelle ja kurjelle (törmäysriski päämuuttoreiteillä ja estevaikutus, häiriövaikutus). Lievennystoimenpiteet huomioiden vähäisiä vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan liito-oravalle (häiriövaikutus), kahlaajille (häiriövaikutus), keltävästäräkille (häiriövaikutus), palokärjelle (häiriövaikutus), laulujoutsenelle (törmäysriski ja häiriövaikutus), kuikkalinnuille (estevaikutus, törmäysriski ja häiriövaikutus), pöllöille (törmäysriski ja häiriövaikutus), haukoille (törmäysriski ja häiriövaikutus), sensitiiviselle lajille (törmäysriski) sekä kanalinnuille (Natura-alueen ulko-puolisen elinympäristön laadun heikkeneminen ja törmäysriski). Kuikkalintujen, metsähanhen, laulujoutsenen ja kurjen törmäysriskin ja estevaikutuksen lievennystoimenpiteenä rajataan tv-alueesta 20 lounaasta pois alue vapaan lentoväylän mahdollistamiseksi (Kuva 2). Liito-oravaan, kahlaajiin, keltävästäräkkiin, palokärkeen, pöllöihin, haukkoihin, kanalintuihin, metsähanheen, laulujoutseneen ja sen. lajiin kohdistuvien häiriövaikutusten ja törmäysriskin vuoksi rajataan tv-alueesta 20 pois alueita Lehmikeitaan ja Rimpikeitaan suunnalta”. Natura-arvioinnissa esitetyt rajausmuutokset on huomioitu maakuntakaavaluonnoksen rajauksessa, mikä on osaltaan johtanut erilaiseen rajaukseen kuin hankkeen aluerajaus. Natura-arvioinnin yhteydessä laadittu muuttolinnuston törmäys- ja populaatiomallinnus ei ole ollut käytössä vielä maakuntakaavaluonnoksen laadinnan aikana. YVA-ohjelman mukaan myös hankkeessa tullaan laatimaan Natura-arviointi.

Etelä-Pohjanmaan liitossa on valmistunut maakunnallinen viherrakenneselvitys (Etelä-Pohjanmaan viherrakenne ja ekosysteemipalvelut, 2022, https://epliiitto.fi/tiedostot/Etela_Pohjanmaan_viherrakenne_ja_ekosysteemipalvelut.pdf). Lehmikeitaan hankealue sijaitsee selvityksen mukaan Hanhikeitaan laajalla yhtenäisellä metsä- ja suoalueella, jolla on myös luontoarvojen keskittymä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n luonnoksessa osin hankkeen kanssa samalle alueelle osoitetaan Hanhikeitaan alueen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkintä. Merkintöjä on osoitettu maakunnallisesti merkittävimmille laajoille, yhtenäisille ja luontoarvoiltaan edustaville alueille. Alueet toimivat merkittävänä osana maakunnan ekologista verkostoa. Ne sijoittuvat maakunnan laajimmille yhtenäisille metsä- ja suoalueille, ja niiden runkona toimivat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat, olemassa olevat luonnonsuojelualueet. Aluerajaukset ovat yleispiirteisiä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen merkinnän suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on huomioitava luontoympäristöön liittyvät arvot. Tämä tarkoittaa esimerkiksi alueelle sijoittuvassa tuulivoimahankkeessa sitä, että suunnittelussa on huomioitava alueen merkitys osana laajempaa yhtenäisten metsä- ja suoalueiden monimuotoista kokonaisuutta. Suunnittelussa on pyrittävä mm. voimalasijoittelulla sekä sähkönsiirron ja tiestön ratkaisulla välttämään luontoarvoihin ja niitä ylläpitäviin elinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista.

YVA-ohjelman mukaan ”kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arviointi tehdään vertaamalla hankkeen aiheuttamia muutoksia ja niistä aiheutuvia vaikutuksia nykytilaan. Kasvillisuuteen ja elinympäristöihin kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat rakentamisen aiheuttamasta elinympäristöjen häviämisestä ja niiden pirstaloitumisesta sekä mahdollisista pinta- ja pohjavesiin kohdistuvista muu-toksista. Arvioinnissa keskitytään huomionarvoisiin luontokohteisiin kohdistuviin vaikutuksiin sekä luonnon monimuotoisuuteen kokonaisuutena”. Etelä- Pohjanmaan liiton mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota metsä- ja suoluonnon pirstoutumisen välttämiseen ja ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä hankealueen, sähkönsiirron että yhteisvaikutusten arvioinnissa. Arviointiin tulee sisältyä sekä kasvi- että eläinlajisto. Arvioinnissa on huomioitava mm. elinympäristöjen pirstoutuminen sekä sen suorat ja välilliset vaikutukset ekologisiin yhteyksiin eri elinympäristöjen ja lajien elinkiertoon liittyvien alueiden välillä. YVA-selvityksessä on esitettävä, millaisia ekologisiin yhteyksiin aiheutuvien vaikutusten lieventämistoimia hankkeessa on hyödynnetty. Keskeistä on tunnistaa hankealue osana laajempaa ekologisen verkoston kokonaisuutta. Laajoja yhtenäisiä metsä- ja suoalueita sekä ekologisia yhteyksiä koskevissa tarkasteluissa voidaan hyödyntää maakunnallisen viherrakenneselvityksen tuloksia. Maakuntaliitto voi toimittaa viherrakenneselvityksen paikkatietoaineistot hankkeen käyttöön.

Maakuntakaavan tuulivoima-alueiden taustalle laaditun petolintuselvityksen mukaan hankkeella voi toteutuessaan olla vaikutuksia petolintuihin, joiden reviirejä sijoittuu hankealueelle. Hankkeen jatkosuunnittelussa etenkin yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioida tuulivoimahankkeiden vaikutukset petolintuihin reviirokohtaisesti. Myös maakuntakaavaluonnoksessa alueen suunnittelua ohjataan suunnittelumääräyksellä: yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida tuulivoiman vaikutukset alueella todettujen suurten petolintujen reviireihin.

Hankealueella sijaitsevan Lehmikeitaan suoalueen luontoarvoja on kartoitettu Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeessa 2013 (https://epliitto.fi/tiedostot/Etela-Pohjanmaan_suoselvityshanke_2013.pdf). YVA-ohjelman mukaan hankkeessa laaditaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys. Etelä-Pohjanmaan suoselvityshankkeen inventointeja voi hyödyntää hankkeen taustatietona. Merkittävät luontoarvot tulee huomioida voimalasijoittelussa, sähkönsiirron reiteissä ja hankealueen uuden tiestön linjauksissa.

Muut esiin tulevat asiat

Isojoen eteläosaan sijoittuvasta hyvin laajasta Kolmihaaran hankkeesta tulee esittää kuvan 16-9 kartalla rajaus, jolle on tehty kaavoitus päätös (nyt kartalla vain pienialainen rajaus).

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on tullut voimaan lausunnon antamisen jälkeen. Osayleiskaava laaditaan maakuntakaava 2050:n merkintöjen ja suunnittelumääräysten mukaiseksi. Maakuntakaavan ohjausvaikutus tuodaan selkeästi esiin kaava-aineistossa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavan valmisteluvaiheessa voimassa olevien maakuntakaavan tietojen sekä vaikutusalueelle sijoittuvien merkintöjen ja määräysten osalta.

Kaavamenettelyn aikana kaavaselostukseen arvioidaan vaikutukset voimassa olevan maakuntakaavan merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin, erityisesti maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, luontoon ja matkailuun sekä maakuntakaavan toteutumiseen. Kumulatiiviset vaikutukset sisällytetään arviointiin.

Kaavaratkaisun suunnittelussa huomioidaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetut seutullisesti merkittävät tuulivoimaloiden alueet (tv-alueet). Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 voimaan tullessa valtaosa Lehmikeitaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan suunnittelualueesta sijoittuu tuulivoimaloiden alueelle (tv-alue).

Kaavan suunnittelussa huomioidaan ja varmistetaan, ettei pysyvään eikä loma-asutukseen kohdistu ohjearvot ylittäviä melu- tai välkevaikutuksia.

Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuva sähkönsiirtoyhteys ei kuulu osayleiskaavaan, vaan se luvitetaan ja sen vaikutukset arvioidaan erillisissä menettelyissä (mm. YVA).

Kaavaratkaisun laadinnassa hyödynnetään Etelä-Pohjanmaan liiton uusimmat inventoinnit. Täsmentämme maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten tarkastelualueet ja menetelmät sekä laadimme riittävän määrän havainnekuvia keskeisistä kohteista (mm. arvokkaat maisema-alueet, asutus). Tarvittaessa muutamme sijoittelua ja mitoitusta merkittävien haittojen välttämiseksi.

Hankkeen aikana laaditaan Hanhikeitaan osalta luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi.

Suunnittelussa otetaan huomioon maakuntakaavan taustaselvitykset. Kaavaratkaisussa pyritään välttämään metsä- ja suoluonnon pirstoutumista sekä turvataan ekologiset yhteydet hyödyntäen maakunnallista viherrakenneselvitystä. Kaavan suunnittelussa huomioidaan petolintujen reviirit ja esitetään lieventämistoimet.

1.12 Erillisverkot 27.6.2023

Viitaten lausuntopyyntöönne 28.3.2023 koskien Lehmikeitaan tuulivoimapuiston osayleiskaavaa. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan. Pahoittelen lausunnon myöhästymistä aikataulusta. Jostain syystä lausunto oli jäänyt järjestelmässä jumiin, eikä tieto tästä lähtenyt ajallaan.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi.

2. Mielipiteet

2.1 Mielipide 23.5.2023

Vastustamme koko hanketta. Kärjenkoskella on jo tarpeeksi myllyjä

Vastineraportin kirjoittajan huomio. Alapuolella oleva teksti on raksittu yli

Turvallisuuden ja asumisviihtyvyyden vuoksi, sekä melu- ja välkehaittojen minimoimiseksi vaadimme, että vähimmäisetäisyys tulevien tuulivoimaloiden ja loma- tai asuinrakennusten välillä on vähintään 2 kilometriä. Tällä hetkellä suunnitteilla olevat tuulimyllyt on sijoitettu kaavas suunnitelmassa alle 2 km etäisyydelle, lähimmät kartan mukaan 1,2 km etäisyydelle.

Mielipiteessä seitsemän allekirjoittajaa.

Vastine: Mielipide merkitään tiedoksi.

Suomessa voimassa olevassa lainsäädännössä ei anneta etäisyysvaatimuksia tuulivoimaloiden ja asutuksen välille, vaan tuulivoimaloiden etäisyys asuin- ja lomarakentamiseen perustuu tuulivoimaloista syntyviin vaikutuksiin, kuten melu- ja välkevaikutuksiin. Kaavaratkaisun suunnittelussa huomioidaan ja laaditaan mallinnukset sille, ettei tuulivoimaloiden aiheuttama melu- ja välkevaikutukset ylitä lainsäädännössä annettuja ohjearvoja. Osayleiskaavan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa, sekä kaavaa koskevassa päätöksenteossa huomioidaan myös kunnan itse asettamat tavoitteet tuulivoimaloiden etäisyydestä asutukseen

2.2 Mielipide 23.5.2023

Turvallisuuden ja asumisviihtyvyyden vuoksi, sekä melu- ja välkehaittojen minimoimiseksi vaadimme, että vähimmäisetäisyys tulevien tuulivoimaloiden ja loma- tai asuinrakennusten välillä on vähintään 2 kilometriä. Tällä hetkellä suunnitteilla olevat tuulimyllyt on sijoitettu kaavas suunnitelmassa alle 2 km etäisyydelle, lähimmät kartan mukaan 1,2 km etäisyydelle.

Mielipiteessä 74 allekirjoittajaa.

Vastine: Mielipide merkitään tiedoksi.

Suomessa voimassa olevassa lainsäädännössä ei anneta etäisyysvaatimuksia tuulivoimaloiden ja asutuksen välille, vaan tuulivoimaloiden etäisyys asuin- ja lomarakentamiseen perustuu tuulivoimaloista syntyviin vaikutuksiin, kuten melu- ja välkevaikutuksiin. Kaavaratkaisun suunnittelussa huomioidaan ja laaditaan mallinnukset sille, ettei tuulivoimaloiden aiheuttama melu- ja välkevaikutukset ylitä lainsäädännössä annettuja ohjearvoja. Osayleiskaavan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa, sekä kaavaa koskevassa päätöksenteossa huomioidaan myös kunnan itse asettamat tavoitteet tuulivoimaloiden etäisyydestä asutukseen

2.3 Mielipide 26.5.2023

Ely-keskuksen tulee antaa vahva suositus tuulivoimapuistoa suunniteltaessa voimalinjojen rakentamisesta siten, että ne rakennetaan yhteen linjaan mahdollisimman kapeana vetona (maapinta-alaa rasittamatta). Voimalinjat tulee sijoittaa maan alle, jos ne häiritsevät luontoarvoja ja maise-
maa. Isojoen kunnan alueella tuulivoimapuistoista vedetyt voimalinjat alkavat olla jo paikoin puolen kilometrin aukkoja metsä- ja peltoalueilla. Rakennettaessa ei ole huomioitu maankäyttöä järkevästi, vaan linjoja on suunnitteilla jopa 3-4 rinnakkain tuhoten maapohjan taloudellinen käyttö minimiin. Isojoen alueelle suunnitteilla olevista tuulivoimapuistoista tulevat voimalinjat tulee sijoittaa siten, että ne eivät sijoitu rakennusten läheisyyteen vaan mahdollisimman kauas asutuksesta. Isojoen kunnan tulee tuulivoimapuistoja suunniteltaessa ottaa huomioon, ettei tuulivoimapuistot sijoitu alle

kahden kilometrin säteelle asutuksesta. Myös Isojoen kunnan on vaadittava voimalinjojen rakentamisessa mahdollisimman pienen maapohjan rasittamista eli linjat on vedettävä yhteen linjaan eikä sijoittamalla useita linjoja rinnakkain ja tarvittaessa sijoitettava maan alle. Lisäksi Isojoen kunnan on linjoja suunniteltaessa huomioitava se, ettei ne tule lähelle asutusta tai rakennuksia.

Vastine: Mielipide merkitään tiedoksi.

Osayleiskaavoituksessa ei ratkaista pääosin kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan sähkönsiirtoyhteyden reittiä, vaan se luvitetaan ja sen vaikutukset arvioidaan muiden menettelyjen avulla. Kaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvan sähkönsiirtoyhteyden vaikutukset tutkitaan osayleiskaavan kanssa yhtäaikaaisesti meneillään olevassa Lehmikeitaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä.